

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА**

Затверджено кафедрою
психології та соціальної роботи

«27» жовтня 2023 р.

Протокол № 4

В.о.завідувача кафедри,

_____ доцент Любов ГАЛУШКО

Кафедра психології та соціальної роботи

ПРОГРАМА ДО АТЕСТАЦІЇ

з теоретичних основ та технологій роботи психолога в бізнесі

для студентів факультету педагогіки, психології та мистецтв
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Галузь знань: **05 Соціальні та поведінкові науки**

Спеціальність: **053 Психологія**

ОП: **Психологія бізнесу та управління**

Факультет: **педагогіки, психології та мистецтв**

Форма навчання: **денна, заочна**

Кропивницький, 2023-2024 н.р.

Робоча програма **кваліфікаційного екзамену з теоретичних основ та технологій роботи психолога в бізнесі** для студентів II (магістерського) рівня вищої освіти
Спеціальність: **053 Психологія**
ОП: **Психологія бізнесу та управління**

Розробники:

кандидат психологічних наук, доцент Галушко Л.Я.
доктор психологічних наук, професор Помиткін Е.О.
доктор філософських наук, професор Харченко Ю.В.
кандидат психологічних наук, доцент Радул І.Г.
кандидат психологічних наук, доцент Мамчур І.В.
кандидат психологічних наук, доцент Міненко О.О.
кандидат психологічних наук, доцент Близнюкова О.М.
кандидат економічних наук, доцент Панченко О.П.
кандидат педагогічних наук Кушнір Н.С.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри психології та соціальної роботи
Протокол №4 від «27» жовтня 2023 р.

В.о.завідувач кафедри психології
та соціальної роботи:

_____ доцент Любов ГАЛУШКО

Пояснювальна записка

Програма кваліфікаційного екзамену з теоретичних основ та технологій роботи психолога в бізнесі побудована відповідно до освітньої програми «Психологія бізнесу та управління» підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 053 Психологія. Зміст програми відповідає загальним вимогам до кваліфікаційної характеристики магістра психології, психолог бізнесу та управління. Кваліфікаційний екзамен спрямований на теоретичну та практичну перевірку знань здобувачів із дисциплін, які передбачають підготовку до надання психологічної допомоги бізнесу та управлінській діяльності. Метою атестаційного екзамену є перевірка досягнення результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти за освітньою програмою. Кваліфікаційний екзамен передбачає оцінювання набутих здобувачами компетентностей із дисциплін професійної підготовки: «Філософія наукового пізнання», «Методологія та організація психологічних досліджень», «Психологія впливу», «Основи підприємницької діяльності», «Економічна психологія», «Теорія та практика бізнес-тренінгів», « Менеджмент організацій», «Технології управлінського консультування», «Сучасні технології роботи практичного психолога в бізнесі», «Психологічні основи бізнес-коучингу», «Психологічні закономірності та технології маркетингової діяльності», «Кризовий менеджмент в організаціях», «Психологічна експертиза підприємницької діяльності», «Актуальні проблеми психологічної науки та практики». Кожна дисципліна являє собою змістовий модуль у загальній системі професійних компетенцій випускника-магістра, що уможливорює визначенню відповідності професійної підготовки випускників до освітньої характеристики та кваліфікаційного стандарту, рівня їх готовності до самостійної практичної діяльності та якості засвоєння програм з вищезазначених курсів.

До складання атестаційного екзамену допускаються здобувачі, які виконали навчальний план.

Методи та форми кваліфікаційний екзамену: письмові розгорнуті відповіді на теоретичні питання опитування, розв'язання психологічних задач, вирішення практичних завдань, тестування.

Організація контролю знань здобувачів вищої освіти на атестаційного екзамені здійснюється за допомогою перевірки рівня набутих знань на лекціях, сформованості умінь на семінарських і практичних заняттях, а також завдяки самостійному вивченню програмного матеріалу.

Студенту-випускнику необхідно продемонструвати здатність теоретично обґрунтувати, аналізувати і будувати реальний діагностико-корекційний та дослідницький процес, діапазон володіння вміннями й навичками операційного рівня, методичну грамотність, зокрема сформованість гностичних, конструктивно-планувальних, проектувальних і комунікативно-навчальних

умінь. Відповідь випускника магістратури на кваліфікаційному екзамені повинна свідчити про розуміння теоретичних основ функціонування психологічної служби, готовність реалізовувати усі види діяльності практичного психолога, передбачені «Положенням про психологічну службу», наявність високого професійного потенціалу особистості, розуміння свого призначення в суспільстві, поєднання фундаментальних знань з професійними вміннями і навичками, загальну культуру, виразність та культуру володіння державною мовою.

Структура державного екзамену та критерії оцінювання

Державний кваліфікаційний екзамен передбачає усні відповіді на 3 питання екзаменаційного білету, що охоплюють сутність основних проблем і методів технології психологічної допомоги у системі психологічної служби закладів освіти, а також інших установ та організацій.

Відповідь магістрантів на перші два (теоретичні) питання екзаменаційного білету оцінюється у 60 балів (30x2), на третє (практичне) питання – у 40 балів. Загальна максимальна кількість балів на усі питання білету – 100.

Результати складання випускного кваліфікаційного екзамену оцінюються за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і вносяться у виписку до диплому, відомість обліку успішності здобувача вищої освіти, залікову книжку, індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти (крім «задовільно», «незадовільно»).

Філософія наукового пізнання

Причинність і необхідність у класичній та некласичній філософії наукового знання.

Детермінізм Лапласа та закони динаміки. Імовірнісна причинність у некласичній філософській науці: статистичні закони як зв'язок між необхідним і випадковим. Проблема скінченності та нескінченності простору і часу в контексті космологічних уявлень: класичних (Ньютон), релятивістських (Ейнштейн, Фрідман), сучасних (Вайнберг, Лінде). Проблема необоротності часу в класичній і некласичній фізиці.

Гносеологічна характеристика наукової раціональності.

Ідея об'єктивізму в традиційній епістемології. Критика об'єктивізму філософами феноменологічного та аналітичного напрямків. Суб'єктивна і комунікативна раціональність. Правда і цінності. Раціональність у когнітивних і соціальних системах. Соціокультурні та екзистенціальні передумови кризи наукової раціональності. Наука як форма панування та фактор відчуження. Проблема встановлення зв'язку наукового знання зі світом людини. Наукова раціональність і технологія. Техніка і світ життя. Раціоналістичний проект

модерну та його критика. Сучасна філософія наукового пізнання на шляху до нового розуміння наукової раціональності.

Редукціонізм. Синергії: їх можливості та межі.

Феноменологія та її роль. Поняття «феноменологічної редукції». Синергетика як новий світогляд. Руйнування звичних уявлень про світ. Хаос як творче начало.

Регулярність і випадковість. Шляхи розвитку складних систем. Механізм локалізації (виникнення структур та їх еволюція). Принципи роботи та керування складними системами. Синергетика як спосіб виявлення закономірностей та умов швидких лавиноподібних процесів і процесів нелінійного самостимулюючого зростання.

Методологія та організація психологічних досліджень

Методологія наукового дослідження.

Цілі, принципи, методи і рівні наукового дослідження. Структура наукового дослідження: основні етапи наукового дослідження. Методологія розробки програми наукового дослідження. Деонтологічний аналіз наукового дослідження.

Методологія наукового дослідження у практичній психології: принципи і методи.

Сутнісна специфіка методології психологічних досліджень. Характеристика методів наукового дослідження: класифікація методів психологічного дослідження за етапами наукового дослідження. Основні і допоміжні методи психології. Етичні правила проведення наукових психологічних досліджень.

Теоретичні проблеми психології.

Теорія та її основні компоненти. Формулювання наукових проблем: наукові категорії (терміни і поняття). Операціоналізація теоретичних проблем у психології: типи наукових проблем (реальні, псевдо, риторичні). Психологічні проблеми головних напрямків сучасної психології. Психологічні проблеми в історії психології: основні етапи виникнення і розвитку.

Психологія впливу

Зміст та характеристики психологічного впливу. Ініціатор та адресат впливу.

Спілкування як контекст психологічного впливу. Вербальні та невербальні засоби спілкування. Форми спілкування. Перцептивний, комунікативний та інтерактивний аспекти спілкування. Зміст та характеристики психологічного впливу. Ініціатор та адресат впливу. Види впливу залежно від методів і прийомів здійснення, тривалості ефекту, специфіки ефекту,

докладання вольових зусиль ініціатора, усвідомленості, відкритості засобів і цілей. Напрямки психологічних досліджень феномена впливу.

Види впливу та їх характеристика.

Види впливу залежно від методів і прийомів здійснення, тривалості ефекту, специфіки ефекту, докладання вольових зусиль ініціатора, усвідомленості, відкритості засобів і цілей.

Переконання. Самопросування. Навіювання. Зараження. Пробудження імпульсу до наслідування. Формування прихильності. Прохання. Примус. Деструктивна критика. Маніпуляція. Обман як різновид маніпуляції.

Зміст, критерії та прийоми маніпулятивного впливу.

Зміст та критерії маніпуляції. Прийоми маніпулятивного впливу. Маніпулятивні прийоми аргументації. Прийоми маніпулятивного впливу шляхом стимулювання певних емоційних реакцій. Обман як різновид маніпуляції. Мотиви маніпулятивної поведінки особистості. Психологічні особливості адресата впливу як чинник ефективності маніпуляції. Етичний аспект маніпулятивного впливу.

Переконування як різновид психологічного впливу його особливості та правила переконування.

Переконування як різновид психологічного впливу. Особливості та правила переконування. Способи переконування (інформування, роз'яснення, доведення). Техніки аргументації (метод позитивних відповідей Сократа, розгорнута аргументація, двостороння аргументація).

Способи переконування (інформування, роз'яснення, доведення).

Особливості інформування. Особливості роз'яснення. Особливості доведення. Техніки аргументації (метод позитивних відповідей Сократа, розгорнута аргументація, двостороння аргументація).

Наслідування як різновиду психологічного впливу. Мода як форма наслідування.

Зміст зараження як різновиду психологічного впливу. Умови зараження (емпатія, експресивність, залучення партнера до виконання спільних дій). Наслідування як різновиду психологічного впливу. Шляхи здійснення та вікові особливості наслідування. Мода як форма наслідування.

Правила конструктивного здійснення впливу та протистояння впливу.

Принципи (техніки) впливу (за Р. Чалдіні). Ефекти соціальної перцепції.

Причини, за якими люди піддаються впливові. Техніки захисту від маніпуляції. Правила конструктивного протистояння впливові та здійснення впливу.

Психологічний вплив в діловому спілкуванні: телефонна бесіда, переговори, публічний виступ.

Структура публічного виступу. Вступ, встановлення контакту між аудиторією і доповідачем. Емоційна складова публічного виступу. Невербальні

засоби спілкування з аудиторією. Зміст повідомлення. Ефекти пов'язані з запам'ятовуванням інформації. Особливості мовлення у публічному виступі. Техніки підсилення змісту повідомлення. Рекомендації щодо завершення публічного виступу. Зміст проблемного підходу у переговорах. Підготовка до ефективних переговорів. Ефективне викладення власної позиції у переговорах. Стратегії ведення переговорів. Оцінка пропозицій партнерів та час на роздуми. Активне слухання в ході переговорів. Вихід з ситуації «глухого кута» під час переговорів. Психологічні особливості ведення телефонної бесіди. Підготовка телефонного дзвінка. Основні принципи побудови телефонної розмови. Слова і вирази, яких необхідно уникати під час телефонного діалогу. Невербальні засоби впливу в телефонному діалозі.

Теоретичні підходи до вивчення соціального впливу.

Зміст соціального впливу. Групова поляризація, вплив меншості, соціальний конформізм, переконання і зміна установок формування соціальних норм. Теоретичні підходи до вивчення і трактування соціального впливу. Концепція суб'єктивної валідності Л. Фестінгера. Теорія неформального соціального спілкування Л. Фестінгера. Теорія нормативного та інформаційного соціального впливу М. Дойча і Г. Джерарда. Теорія ймовірного опрацювання Р. Петті і Дж. Качоппо. Теорія конверсії меншості С. Московічі. Процеси соціального впливу за Г. Ч. Келманом (поступливість, інтерналізація, ідентифікація).

Техніки захисту від маніпуляції.

Техніки захисту від маніпуляції: пасивна, активна, контр маніпуляція. Техніка переконання і контраргументації. Пред'явлення аргументів. Розгортання аргументації. Метод позитивних відповідей. Техніка конфронтації.

Основи підприємницької діяльності

Основні організаційні форми підприємництва, чинники розвитку внутрішнього й зовнішнього потенціалу підприємництва в Україні.

Види й організаційні форми підприємництва. Підприємство колективної власності, приватні та інші види підприємств. Об'єднання підприємств. Господарські товариства, особливості та види персональних товариств, товариства капіталів, публічних і приватних акціонерних товариств. Фізична особа-підприємець (городянин-підприємець). Сутність, переваги та недоліки одноособового володіння. Особливості функціонування суб'єктів малого підприємництва в Україні. Правові форми організації підприємницької діяльності за кордоном. Характеристика підсистеми внутрішнього середовища суб'єкта господарювання. Фактори зовнішнього середовища підприємницької діяльності. SWOT-аналіз, методика його проведення

Сутність та особливості підприємницької діяльності.

Сутність підприємництва, його функції та роль у суспільстві. Суб'єкти й об'єкти підприємницької діяльності. Принципи та моделі підприємництва. Суспільна та економічна основа підприємництва. Особливості розвитку підприємництва в Україні. Зарубіжний досвід розвитку підприємництва. Підприємець, його функції у різних сферах діяльності. Формування лідерських якостей підприємця. Обов'язки, права і відповідальність підприємця.

Економічна психологія

Економічна психологія як галузь наукових знань.

Об'єкт, предмет та методи економічної психології. Історія виникнення та розвитку економічної психології. Економічна психологія в системі наук. Економічна поведінка прийняття рішень.

Економічна психологія грошей.

Гроші як об'єкт психологічних досліджень. Типи й акцентуації характеру особистості в контексті використання грошей. Фактори, що впливають на ставлення до грошей. Ставлення до грошей у різних соціальних групах населення.

Особливості економічної соціалізації особистості.

Визначення поняття "економічна соціалізація " і його складових. Когнітивна змінна економічної соціалізації. Дослідження окремих моделей економічної соціалізації особистості. Гроші та їх соціалізуюча функція. Етапи формування уявлень про гроші у дітей. Стадійний характер економічної соціалізації.

Психологія підприємницької діяльності.

Психологічні передумови підприємництва. Етика та ідеологія підприємництва. Ключові атрибути підприємця. Основні функції підприємництва в Україні. Психологічний портрет підприємця (інтелектуальний, комунікативний, мотиваційно-вольовий блоки). Готовність до ризику. Підприємець та менеджер: психологічні умови поведінки.

Інновації та їх прояв в економіці і психології.

Економічна сутність та психологічні проблеми інновацій. Організаційно-економічний механізм управління інноваційним розвитком. Роль освіти у розвитку національної інноваційної системи. Психологічні аспекти знаннєвої економіки.

Психологічні аспекти маркетингу.

Поняття маркетингу. Історія зародження маркетингової діяльності. Концепції та стратегії маркетингу. Організація маркетингової діяльності. Сегментація ринку. Демографічний критерій сегментації ринку. Позичування продукту. Види та етапи маркетингових досліджень.

Психологія маркетингових стратегій.

Рекламні стратегії маркетингу: полювання за престижними новинками; генерування чуток, резонансу громадської думки після події. Партизанський маркетинг. Паразитуючий маркетинг. Просування інформації про продукцію у міському середовищі. Ціноутворення як маркетингова стратегія. Реакція покупців за зміни цін.

Життєві цикли розвитку бізнес-організацій та персоналу.

Етапи життєвого циклу бізнес-організації. Професійна ідентичність співробітника. Професійна ідентичність і професійні кризи.

Організаційна культура та її вплив на персонал фірми.

Поняття організаційної культури. Компоненти організаційної культури. Типи організаційної культури: ринкова індивідуалістична; технічна командна; бюрократична; кланова. Методи підтримки та зміни організаційної культури. Механізми зміни корпоративної культури. Спротив організаційним змінам. Консалтинг зміни організаційної культури фірми.

Психологічні особливості мотивування персоналу.

Система оплати праці на підприємстві. Додаткове мотивування праці персоналу. Мотивування для збереження комерційних таємниць. Психологічні характеристики співробітників служби безпеки фірми. Стратегія фірми щодо питань інформаційної безпеки. Засоби стимулювання лояльності співробітників. Заходи для підвищення пильності в організації.

Теорія та практика бізнес-тренінгів

Суть та функції бізнес-тренінгу.

Зародження тренінгових груп як форм групової психологічної роботи. Мета бізнес-тренінгу. Види бізнес-тренінгів: відкритий тренінг, корпоративний тренінг. Основні відмінності бізнес-тренінгу від інших видів тренінгів. Функції бізнес-тренінгу.

Аудиторія бізнес-тренінгу.

Соціально-психологічні особливості навчання дорослих людей. Канали сприйняття інформації. Довіра до тренера як засіб ефективного навчання в процесі бізнес-тренінгу. Орієнтація на зміну поведінки учасників бізнес-тренінгу. Значення потреби в самоспрямуванні учасників бізнес-тренінгу.

Структура бізнес-тренінгу.

Основні блоки в структурі бізнес-тренінгу. Наставничий блок. Основний блок. Заключний блок. Завдання і зміст настановчого блоку. Завдання і зміст основного блоку. Завдання і зміст заключного блоку.

Оцінка ефективності бізнес-тренінгу.

Головні критерії ефективності бізнес-тренінгів. Модель Д. Кіркпатрика як метод оцінювання ефективності тренінгу. Основні рівні моделі: реакція, засвоєння, поведінка, результати. Роль самооцінювання результатів в бізнес-тренінгу. Інновації та їх прояв в економіці і психології.

Управління проблемними ситуаціями під час бізнес-тренінгу.

Поняття «проблемного учасника» і «проблемної ситуації» під час бізнес-тренінгу. Принципи роботи з «проблемними учасниками». Ефективні техніки управління проблемними ситуаціями. Типові проблемні ситуації й управління ними.

Бізнес-тренер: функції та ролі.

Індивідуальний стиль та бренд бізнес-тренера. Імідж бізнес-тренера. Значення харизми в особистості бізнес-тренера. Основні складники позитивного бренду бізнес-тренера. Ролі та функції бізнес-тренера. Профіль компетенцій бізнес-тренера. Системне та критичне мислення бізнес-тренера.

Технологічні схеми бізнес-тренінгу.

Трисферна модель бізнес-тренінгу. Розвиток учасників у бізнес-тренінгу. Емпірична модель навчання Д. Колба і її використання в бізнес-тренінгу.

Управління мотивацією учасників бізнес-тренінгу.

Основні засоби створення мотиваційного простору в процесі проведення бізнес-тренінгів. Фізичний і психологічний комфорт. Механізм самомотивації учасників тренінгу. Практична користь бізнес-тренінгу для його учасників. Екологічний зворотний зв'язок.

Управління комунікацією під час бізнес-тренінгу.

Правила спільної роботи. Принцип партнерського «суб'єкт-суб'єктного» спілкування. Інструкції у вправах і техніках. Роздуми та обговорення після виконання вправ у бізнес-тренінгах.

Оцінка ефективності бізнес-тренінгу.

Головні критерії ефективності бізнес-тренінгів. Модель Д. Кіркпатрика як метод оцінювання ефективності тренінгу. Основні рівні моделі: реакція, засвоєння, поведінка, результати. Роль самооцінювання результатів в бізнес-тренінгу.

Менеджмент організацій

Організація як об'єкт управління.

Підходи до визначення організації як універсальної категорії. Організація як процес. Організація як явище. Основні ознаки соціальних організацій. Загальні властивості організації. Принципи функціонування організацій. Система законів організації. Зовнішнє і внутрішнє середовище організації. Внутрішнє середовище організаційної системи та його складові (структура, цілі, завдання, технологія, персонал, організаційна культура). Зовнішнє середовище організації та його основні чинники. Чинники прямої дії (мікросередовище організації). Чинники непрямой дії (макросередовище організації). Характеристики зовнішнього середовища організації. Класифікація організацій. Формальні і неформальні організації. Громадські і господарські організації.

Основні поняття менеджменту організацій.

Визначення менеджменту організації. Основні функції управління. Специфічні функції менеджменту організацій. Рівні керівництва. Менеджери та їхня роль в організації. Ролі, які виконує сучасний керівник організації. Принципи управління організацією. Управлінські рішення та методи їх прийняття (раціональний, інтуїтивний, адміністративний). Етапи процесу прийняття рішень. Стили управління.

Структура організації як чинник забезпечення її ефективності.

Структурний підхід до організації. Горизонтальний поділ праці. Вертикальний поділ праці. Функціональна та департаменталізація. Територіальна департаменталізація. Виробнича департаменталізація. Проектна департаменталізація. Формальна та неформальна організаційна структура. Централізація і децентралізація в організаційному управлінні. Функціональні організаційні структури: переваги та недоліки. Лінійно-функціональні організаційні структури. Лінійно-штабна структура. Дивізіональна структура управління: переваги, недоліки і сфера застосування. Продуктова структура. Територіальна структуризація. Організаційна структура, орієнтована на споживача. Оргструктура на базі стратегічних одиниць бізнесу (СОБ). Особливості органічних організаційних структур. Проектно-цільова структура: переваги, недоліки і сфера застосування. Матрична організаційна структура. Мережеві організаційні структури. Внутрішні мережі. Стабільні мережі. Динамічні мережі. Множинні організаційні структури (холдинги, конгломерати).

Організаційне проектування: сутність, цілі та принципи.

Універсальні погляди на проект організації. Бюрократична (механістична) модель організації та її основні ознаки. Органічна модель організації: характеристика та умови застосування. Етапи організаційного проектування. Методи організаційного проектування (метод аналогій, експертний метод, метод структуризації цілей, метод організаційного моделювання). Основні чинники впливу на організаційне проектування: стан зовнішнього середовища, технології діяльності в організації, стратегічний вибір керівництва організації щодо її цілей, поведінка працівників, розмір). Коригування організаційних структур. Причини коригування організаційних структур: незадовільне функціонування підприємства, перевантаження вищого керівництва, відсутність орієнтації на перспективу, розбіжності з організаційних питань, зростання масштабу діяльності, об'єднання господарюючих суб'єктів, зміна технології управління, зовнішня економічна обстановка. Оцінка ефективності організаційних проектів.

Організація управління підприємством.

Нормативно-правова регламентація та порядок заснування підприємства; етапи: початковий, підготовчий, реєстраційний, організаційний. Підстави

організації управління на підприємстві, процедури та особливості розробки засновницької документації. Статут, установчий договір: основні положення. Формування органів управління, процес організації управління на підприємстві. Методологія проектування системи управління. Особливості різновидів структур управління. Внутрішньогосподарські підрозділи та управління ними. Регламентування відносин внутрішньогосподарських підрозділів і органу управління підприємством. Організація стимулювання у внутрішньогосподарських підрозділах. Організаційна культура. Типи організаційних культур. Управлінські процедури. Основний закон управління. Принципи ефективного менеджменту. Елементи управління. Системні правила управління.

Взаємозв'язок між менеджментом та маркетинговою діяльністю.

Основи маркетингового менеджменту. Управління матеріально-технічною підсистемою. Управління маркетинговою діяльністю. Маркетингові служби підприємств та організація їх діяльності.

Інвестиційний менеджмент.

Класифікація інвесторів, їх права та обов'язки. Інвестиційні ризики. Інвестиційна стратегія та інвестиційна політика аграрного підприємства. Методи оцінки ефективності інвестиційних проектів. Бізнес-план як метод інвестиційної діяльності.

Превентивні заходи запобігання кризових явищ.

Використання методу зміни для оздоровлення організації. Оздоровчий менеджмент для організації, що виходить із кризи. Склад організаційних заходів щодо управління змінами. Основні компоненти, які необхідно виконати для виходу із кризи. Технологія оздоровчого менеджменту. Формування оздоровчих фінансів.

Кризові явища як фаза життєвого циклу організації.

Особливості кризових ситуацій. Зміст періодів, що призводять організацію до кризи. Причини виникнення кризових явищ. Сутність, основні ознаки, джерела виникнення кризових ситуацій. Типологія: нормальна ситуація і відхилення, сприятливі можливості, несподіваний успіх. Умови використання. Симптоми кризи. Етапи розвитку кризової ситуації в управлінні підприємством. Система заходів щодо управління підприємством у кризовій ситуації. Конструктивні та деструктивні кризи в управлінні.

Умови виникнення ризикової ситуації.

Суб'єкт та об'єкт ризику. Поняття ділового ризику, його особливості у сучасних умовах. Зовнішні та внутрішні фактори ризику. Класифікація факторів ризику за аспектами прояву. Види ризику. Аналіз та оцінювання ризику. Методи кількісного оцінювання ризику. Етапи аналізу. Специфічність вибору альтернатив в умовах ризику. Концепція управління ризиком. Інструментарій впливу на ризик. Модель поведінки системи управління в ситуації ризику. Критерії ризикозахищеності.

Управління ефективністю підприємства

Оцінка ефективності роботи функціональних підрозділів апарату управління. Оцінка ефективності заходів щодо вдосконалення управління. Поняття продуктивності на підприємстві. Співвідношення результатів діяльності та витрат. Система показників загальних процесів управління ефективністю. Критерій результативності та розвитку організаційної системи. Пріоритетність продуктивності. Взаємозв'язок факторів: розмір підприємства, цілі та функції, технологічні процеси, стадії розвитку, ступінь адаптованості. Методи оцінки продуктивності: метод номінальної групи, метод Дельфі, багатокритеріальний метод, багатofакторний метод. Інтеграція методів. Контроль результативності: основні підходи. Класифікація контролю та інтенсифікація розвитку підприємства, таксономія методів. Мотивація і результативність. Методи активізації. Особливості колективної результативності та продуктивності. Цільові програми управління продуктивністю та розвитком підприємства: проектування, розробка, реалізація, регулювання. Стадії генеральної стратегії. Сфери обмеження розвитку підприємства.

Технології управлінського консультування

Форми консалтингу за критерієм методів, що використовуються управлінським консультантом.

Експертне консультування, його ознаки, методи роботи консультанта, фактори успіху. Процесне консультування, його ознаки, основні групи методів роботи консультанта та умови успішного застосування. Навчальне консультування, його специфіка та методи роботи консультанта. Інтегративне та його ознаки.

Базові цінності організації.

Керованість, її визначення та критерії оцінки. Інноваційність, її визначення та критерії оцінки. Клієнтність, її визначення та критерії оцінки.

Проблеми організацій з позиції консалтингу.

Проблеми у побудові організацій: панування структури над функцією, замкненість підрозділів, несумісність особистості і функції, бюрократія. Проблеми в організаційних відносинах: конфлікт, некерованість, безсуб'єктність, перевага особистих відносин над службовими, розсіювання цілей, кліка. Проблеми в управлінських рішеннях: маятникові рішення, дублювання організаційного порядку, ігнорування організаційного порядку, розрив між прийняттям рішень і їх виконанням, стагнація, стримування розвитку функціонуванням, демотивуючий стиль керівництва, інверсія.

Типові методи самодіагностики організації.

Метод “Метафори”. Метод “Хрестовини”. Метод аналізу “Життєвого циклу організації”. Метод аналізу управлінських помилок. Метод аналізу проблем організації.

Основні методи діагностики організації.

Діагностичне інтерв'ю. Аналіз розпорядчої документації. Діагностичне спостереження за поведінкою в організації. Анкетування.

Сучасні технології роботи практичного психолога в бізнесі

Основні моделі психологічної служби для вирішення психологічних проблем в організаціях. Поняття про модель психологічної служби. «Суспільна», «організаційна», «групова» та «особистісна» моделі психологічної служби. «Екстремальна» і «стабільна» моделі психологічної служби. «Безпосередня» та «опосередкована» моделі психологічної служби.

Основні види діяльності організаційних психологів.

Просвітницька діяльність організаційних психологів. Ролі діагностичної та експертної діяльності організаційних психологів. Прогнозування і профілактика як види діяльності організаційних психологів.

Використання інтерактивних технік у процесі реалізації технологічного підходу в роботі організаційних психологів.

Поняття про інтерактивні техніки та їх роль у реалізації технологічного підходу в роботі організаційних психологів. Роль організаційно-спрямовуючих інтерактивних технік у формуванні психологічної культури менеджерів і персоналу організацій. Використання змістовно-сміслових інтерактивних технік для психологічної підготовки менеджерів і персоналу організацій. Застосування рольових ігор та тренінгів для психологічної підготовки менеджерів і персоналу організацій.

Роль психолого-організаційного консультування у процесі реалізації технологічного підходу в роботі організаційних психологів.

Поняття про психолого-організаційне консультування та його роль в реалізації технологічного підходу в роботі організаційних психологів. Мотиваційний компонент моделі психолого-організаційного консультування. Особистісний та організаційний компоненти моделі психолого-організаційного консультування.

Технологія формування конкурентоздатної команди.

Психологічний аналіз змісту та суттєвих характеристик конкурентоздатної команди (інформаційно-смісловий компонент технології). Комплекс діагностичних методик для вивчення особливостей діяльності конкурентоздатної команди (діагностичний компонент технології). Система тренінгових занять для формування конкурентоздатної команди (корекційно-розвивальний компонент технології).

Технологія розвитку професійно-управлінського самовизначення менеджерів

Поняття про професійно-управлінське самовизначення менеджерів, його структуру та динаміку (інформаційно-смісловий компонент технології). Загальні принципи і методики вивчення особливостей професійно-управлінського самовизначення менеджерів (діагностичний компонент

технології). Тренінгова та консультативна програма для розвитку професійно-управлінського самовизначення менеджерів (корекційно-розвивальний компонент технології)

Психологічні основи бізнес-коучингу

Коучинг в системі управління персоналом.

Термінологічні аспекти поняття коучингу. Становлення коучингу в світовій практиці. Основні ідеї та підходи науковців до вивчення процесу коучингу. Принципи, мета та завдання коучингу

Види коучингу.

Коучинг для вищого менеджменту. Коучинг лідерства. Лайф-коучинг. Бізнес-коучинг. Коучинг кар'єри. Коучинг на робочому місці. Особливості проведення та специфіка планування

Етичні стандарти та професійні компетенції коуча.

Характеристика та специфіка професії коуча. Особистісні якості коуча. Коуч і клієнт – взаємодія, обов'язки, відповідальність. Підготовка професійних коучів до діяльності. Міжнародна Федерація Коучингу (ICF).

Основні технології коучингу.

Рівень включеності клієнта і рівень опору змінам при коучингу. Умовна типологія клієнтів Зовнішній локус контролю. Реакція коуча: демонстрація нових можливостей, постановка питань. Використання нових моделей поведінки.

Емоційні сфери особистості під час коучингового процесу.

Відчуття сильних емоцій. Формування власних спостережень. Виявлення шаблонів мислення. Процес внутрішнього обговорення ситуації. Сприйняття власних відчуттів. Перехід від реактивності до проактивності. Концентрування на собі, усвідомлення пережитого та своїх прагнень (або автоемпатію), сміливість, яка є необхідною для прояву своїх відчуттів (або асертивність) та розуміння того, що переживає Ваш співрозмовник (емпатію). Розкриття реакції особистості на відкладання та відповідальність.

Психологічні закономірності та технології маркетингової діяльності

Психологічні особливості концепцій маркетингу та маркетингового аналізу.

Структура, принципи та механізми маркетингової діяльності. Концепції маркетингу. Понятійні концепції та прикладні концепції маркетингу. Концепції маркетингу залежно від стану попиту. Види попиту. Управлінські концепції маркетингу. Психологічні особливості маркетингового аналізу. Конкуренти та інші партнери ринку: психологічні аспекти взаємодії, оцінка ситуації.

Соціально-психологічні аспекти сегментування ринку.

Загальний підхід сегментування ринку. Змінні сегментування. Сегментування за географічним принципом. Сегментування за демографічним принципом. Сегментування за психологічною ознакою. Сегментування за поведінковою ознакою. Вибір цільових сегментів ринку. Стратегії охоплення ринку. Недиференційований маркетинг. Диференційований маркетинг. Маркетинг концентрований.

Психологія споживача та споживчої поведінки.

Поведінка споживача. Основні чинники (психологічні, особистісні, культурні, соціальні), що визначають оцінку та поведінку споживачів. Аналіз поведінки споживачів. Аналіз споживача через концепцію «7 Os». Напрямки вивчення споживачів. Предметне поле маркетингових досліджень поведінки покупців. П'ять категорій покупців, три основні типи поведінки покупців в процесі прийняття купівельного рішення.

Психологія реклами та моделі впливу реклами на споживача.

Види реклами: реклама продукту та фірми, реклама одного підприємства та групи підприємств, реклама індивідуальна та змішана, пряма та непряма реклама, реклама перед продажами та після них. Носії та засоби реклами. Критерії оцінки якості рекламних носіїв. Психологічні аспекти споживчої поведінки впливом реклами. Етичні питання в психології маркетингу та реклами. Моделі впливу реклами. Вимірювання впливу реклами, в тому числі в інтернеті. Формальні аспекти оформлення реклами. Змістовні аспекти оформлення реклами

Психологічні механізми брендингу: багаторівневі стійкі переваги споживачів.

Історія брендингу. Основні поняття брендингу. Бренд: торгівельна марка, ім'я. Індивідуальність бренду. Атрибути іміджу торгівельної марки. Позиціонування бренду. Способи позиціонування бренду. Умови визначення стратегії. Просунення та комунікаційне керування брендом. Управління брендом. Захоплення лідерської позиції. Розширення бренду.

Кризовий менеджмент в організаціях

Зміст та тенденції розвитку кризових явищ.

Загальна характеристика змісту та причин виникнення криз. Передумови та ознаки виникнення криз. Типологія криз. Тенденції виникнення та подолання криз. Глобальні кризи як віддзеркалення масштабних процесів.

Кризовий стан організації та передумови його виникнення.

Типологія виникнення причин криз. Функції кризи в організаціях. Переваги кризової ситуації. Підходи до визначення кризових ситуацій. Функції антикризового управління.

Діагностика кризових ситуацій в процесі управління.

Антикризова діагностика: сутнісні детермінанти, складники, функції та принципи
Характеристика методик діагностування кризового стану та банкрутства підприємства
Особливості антикризового управління закладом охорони здоров'я. Методичне забезпечення діагностики кризового процесу.
Етапи діагностики кризового процесу. Оцінювання симптомів розвитку кризових ситуацій.

Сутність та особливість формування кадрового антикризового потенціалу на підприємстві.

Антикризова кадрова політика на підприємстві
Формування антикризових груп. Система раннього упередження і реагування. Організація внутрішньогосподарського антикризового механізму.

Трансформація кадрової політики на підприємстві в період кризи
Формування антикризової кадрової політики на підприємстві, основні цілі щодо запобігання та зниження ризиків виникнення кризової ситуації; зниження негативних наслідків кризової ситуації, швидка їх ліквідація. Антикризова корпоративна кадрова політика. Система науково обґрунтованих цілей, завдань, принципів, методів, правил і норм, що визначають зміст і форми управління персоналом та кадрової роботи в умовах кризи (людський ресурс у відповідність зі стратегією організації), які спрямовані на збереження життєздатності та розвитку в майбутньому. Концептуальна схема формування корпоративної антикризової кадрової політики, яка враховує ймовірність різного сприйняття кризової ситуації в організації як з боку окремих працівників, так і з боку різних підрозділів.

Технології здійснення антикризового управління.

Поняття технології антикризового управління. Обмеження та критичні фактори при розробці управлінських рішень в антикризовому управлінні. Роль сучасних інформаційних технологій в розробці та реалізації технологій антикризового управління. Технологічна схема процесу управління в кризовій ситуації. Технологія розробки управлінських рішень в антикризовому управлінні. Параметри контролю кризових ситуацій в технології антикризового управління.

Роль менеджменту в сучасному управлінні персоналом у кризовий період.

Роль та місце механізму менеджменту у сучасному управлінні персоналом у кризовий період. Особливості менеджменту персоналу в розробці ефективної кадрової політики організації. Вітчизняний та зарубіжний досвід роботи з персоналом організації в умовах кризових ситуацій, визначено можливі шляхи удосконалення ефективної антикризової кадрової політики.

Психологічна експертиза підприємницької діяльності

Психологічна експертиза підприємницької діяльності

Підприємницька діяльність як сфера діяльності. Психологічна експертиза як вид дослідження. Специфіка діяльності психолога при експертизі підприємницької діяльності. Основні напрямки проведення ПЕ підприємницької діяльності

Психологічна експертиза професійної компетентності персоналу

Поняття «професійна компетентність», «компетенції», «профіль компетенцій». Компоненти професійної компетентності. Модель ПЕ професійної компетентності працівника з врахуванням специфіки організації та актуальних умов бізнесу.

Психологічна експертиза професійної компетентності керівника

Поняття «професійна компетентність керівника». Види та складові професійної компетентності. Модель психологічної експертизи професійної компетентності керівника з врахуванням специфіки діяльності організації та актуальних умов бізнесу.

Актуальні проблеми психологічної науки та практики

Психологічний аспект реклами та маркетингу.

Аналіз психологічних механізмів у рекламних кампаніях та стратегіях маркетингу. Використання психологічних методів у рекламі. Вплив психологічних бар'єрів на конверсію.

Психологія командної роботи.

Аналіз динаміки групової взаємодії та ефективного співробітництва. Соціальні аспекти співпраці та спілкування в командах: взаємодія, керівництво та лідерство. Керування конфліктами в командному середовищі.

Організаційна культура та клімат в організації.

Вплив психологічних факторів на створення сприятливого робочого середовища. Цінності, норми, переконання та атмосфера в організації. Вплив організаційного контексту на ефективність, залученість та задоволеність працівників.

Психологічний аналіз рішень: вивчення психологічних процесів при прийнятті рішень у бізнесі та управлінні.

Психологічні процеси та фактори, що впливають на рішення в бізнесі та управлінні. Вплив групової динаміки на прийняття рішень. Стратегії зменшення когнітивних спотворень, які можуть впливати на об'єктивність прийняття рішень.

Організаційна психологія: психологічні аспекти управління організаціями.

Аналіз взаємодії між працівниками та структурою організації. Лідер і команда. Мотивація працівників. Конфлікти та інші фактори, що впливають на ефективність взаємодії в колективі.

Психологічна допомога: практичні методи та техніки психологічної підтримки.

Моделі психологічного консультування та підтримки в різних підходах. Комунікативні техніки. Емпатійне слухання. Розвиток навичок фасилітації та вирішення проблем. Виявлення ресурсів та підтримки клієнта в різних життєвих ситуаціях.

Психологія здоров'я: фізичне і психічне здоров'я, стресостійкість.

Фізичне та психічне благополуччя. Взаємозв'язок між психологічними факторами і фізичним здоров'ям. Стратегії підтримки психічного здоров'я та стресостійкості. Вплив стресу на організм та методи подолання стресових ситуацій.

Психологічні аспекти стосунків: міжособистісні відносини, конфлікти.

Основи ефективної комунікації. Аналіз факторів впливу на взаємодію між людьми. Модель та стратегії ефективного спілкування. Причини та способи розв'язання конфліктів. Роль та динаміка стосунків в різних контекстах, включаючи робочий та особистий життєвий простір.

Психологічні аспекти стосунків: міжособистісні відносини, конфлікти.

Основи ефективної комунікації. Аналіз факторів впливу на взаємодію між людьми. Модель та стратегії ефективного спілкування. Причини та способи розв'язання конфліктів. Роль та динаміка стосунків в різних контекстах, включаючи робочий та особистий життєвий простір.

**Питання до кваліфікаційного екзамену
з теоретичних основ та технологій роботи психолога в бізнесі
для студентів II курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти
денної та заочної форми навчання
спеціальність 053 Психологія
Освітня програма Психологія бізнесу та управління
на 2023-2024 н.р.**

1. Гносеологічна характеристика наукової раціональності.
2. Причинність і необхідність у класичній та некласичній філософії наукового знання.
3. Редукціонізм. Синергії: їх можливості та межі.
4. Економічна психологія як галузь наукових знань.
5. Економічна психологія грошей.
6. Особливості економічної соціалізації особистості.
7. Інновації та їх прояв в економіці і психології.
8. Психологічні аспекти маркетингу.
9. Психологія маркетингових стратегій.

10. Життєві цикли розвитку бізнес-організацій та персоналу.
11. Організаційна культура та її вплив на персонал фірми.
12. Психологічні особливості мотивування персоналу.
13. Психологія підприємницької діяльності.
14. Суть та функції бізнес-тренінгу.
15. Аудиторія бізнес-тренінгу.
16. Структура бізнес-тренінгу.
17. Оцінка ефективності бізнес-тренінгу.
18. Управління проблемними ситуаціями під час бізнес-тренінгу.
19. Бізнес-тренер: функції та ролі.
20. Технологічні схеми бізнес-тренінгу.
21. Управління комунікацією під час бізнес-тренінгу.
22. Оцінка ефективності бізнес-тренінгу.
23. Управління мотивацією учасників бізнес-тренінгу.
24. Психологічні особливості концепцій маркетингу та маркетингового аналізу.
25. Соціально-психологічні аспекти сегментування ринку.
26. Психологія споживача та споживчої поведінки.
27. Психологія реклами та моделі впливу реклами на споживача.
28. Психологічні механізми брендингу: багаторівневі стійкі переваги споживачів.
29. Форми консалтингу за критерієм методів, що використовуються управлінським консультантом.
30. Базові цінності організації
31. Проблеми організацій з позиції консалтингу
32. Типові методи самодіагностики організації.
33. Основні методи діагностики організації.
34. Зміст та характеристики психологічного впливу. Ініціатор та адресат впливу.
35. Види впливу та їх характеристика.
36. Зміст, критерії та прийоми маніпулятивного впливу.
37. Переконавання як різновид психологічного впливу його особливості та правила переконування.
38. Способи переконування (інформування, роз'яснення, доведення).
39. Наслідування як різновиду психологічного впливу. Мода як форма наслідування.
40. Правила конструктивного здійснення впливу та протистояння впливу.
41. Психологічний вплив в діловому спілкуванні: телефонна бесіда, переговори, публічний виступ.
42. Теоретичні підходи до вивчення соціального впливу.
43. Техніки захисту від маніпуляції.
44. Психологічна експертиза в підприємницькій діяльності.

45. Психологічна експертиза професійної компетентності персоналу
46. Психологічна експертиза компонентів професійної діяльності персоналу
47. Психологічна експертиза професійної компетентності керівника
48. Психологічна експертиза професійної взаємодії персоналу
49. Коучинг в системі управління персоналом.
50. Види коучингу.
51. Етичні стандарти та професійні компетенції коуча.
 52. Основні технології коучингу.
53. Емоційні сфери особистості під час коучингового процесу.
54. Методологія наукового дослідження.
55. Методологія наукового дослідження у практичній психології: принципи і методи.
56. Теоретичні проблеми психології.
57. Кризовий стан організації та передумови його виникнення.
58. Зміст та тенденції розвитку кризових явищ.
59. Захисні механізми психіки особистості.
60. Ефективна комунікація в управлінні персоналом у кризових ситуаціях.
61. Діагностика кризових ситуацій у процесі управління.
62. Сутність та особливість формування кадрового антикризового потенціалу на підприємстві.
63. Технології здійснення антикризового управління.
64. Антикризова корпоративна кадрова політика.
65. Психологічні процеси та фактори, що впливають на рішення в бізнесі та управлінні.
66. Вплив психологічних факторів на створення сприятливого робочого середовища.
67. Аналіз психологічних механізмів у рекламних кампаніях та стратегіях маркетингу.
68. Психологічні аспекти стосунків: міжособистісні відносини, конфлікти.
69. Аналіз взаємодії між працівниками та структурою організації.
70. Вплив групової динаміки на прийняття рішень.
71. Взаємодія з брендами та відносини з клієнтами.
72. Підходи до визначення організації як універсальної категорії.
73. Принципи функціонування організацій.
74. Зовнішнє і внутрішнє середовище організації.
75. Визначення менеджменту організації.
76. Основні функції управління.
77. Менеджери та їхня роль в організації.
78. Принципи управління організацією.
79. Структура організації як чинник забезпечення її ефективності.
80. Взаємозв'язок між менеджментом та маркетинговою діяльністю.

81. Превентивні заходи запобігання кризових явищ.
82. Кризові явища як фаза життєвого циклу організації.
83. Умови виникнення ризикової ситуації.
84. Управління ефективністю підприємства.
85. Зміст та тенденції розвитку кризових явищ.
86. Трансформація кадрової політики на підприємстві в період кризи.
87. Технології здійснення антикризового управління.
88. Роль менеджменту в сучасному управлінні персоналом у кризовий період.
89. Основні організаційні форми підприємництва, чинники розвитку внутрішнього й зовнішнього потенціалу підприємництва в Україні.
90. Сутність та особливості підприємницької діяльності.

**Критерії комплексного оцінювання студента
на кваліфікаційному екзамені**

Складовими підсумкового оцінювання для ОР «магістр» є:

- оцінка за теоретичну відповідь – 60 балів;
- оцінка за виконання кваліфікаційного практичного завдання – 40 балів.

Критерії оцінювання теоретичної відповіді

Бал за відповідь	Критерії оцінювання
60 – 50 балів	<ul style="list-style-type: none"> - повністю розкрито зміст поставленої проблеми; - чітко і правильно подано визначення, точно використано категоріальний апарат; - має місце аналіз різних теоретичних підходів з позиції вітчизняної та зарубіжної психологічної науки; - прослідковується доказовий, а не відтворюючий характер матеріалу; - вдало наводиться ілюстративний матеріал, висловлюються власні судження і оцінки.
49 – 39 балів	<ul style="list-style-type: none"> - розкрито основний зміст матеріалу; - дано правильне визначення понять і вірно використано наукову термінологію; - має місце однобічність у доказах, обмеження підручником, відсутність обґрунтованої власної точки зору на проблему; - допускаються 1-2 неточності, незначні порушення послідовності у викладенні матеріалу.

38 – 28 балів	<ul style="list-style-type: none"> - не повно, а поверхово висвітлено проблему, пропущено суттєві положення; - відсутні посилання на авторів теоретичних досліджень; - відсутня доказовість, яка підмінюється відтворенням матеріалу; - не подаються визначення понять, не використовується наукова термінологія; - допущені помилки при викладі висновків і узагальнень.
27 – 10 балів	<ul style="list-style-type: none"> - не висвітлено основні, суттєві положення щодо змісту поставленої проблеми; - допускаються перекручення, теоретичні помилки; - не використовується понятійний апарат наукової психології; - відсутня логіка, доказовість у викладенні матеріалу.

**Критерії оцінки знань студентів під час кваліфікаційного екзамену
за виконання практичного завдання**

Критерії оцінювання:

- методична грамотність;
- рівень сформованості методичної, педагогічної та психологічної компетенцій;
- точність виконання завдання;
- коректність використання наочності ;
- здатність до обґрунтування методичних рішень;
- визначення очікуваних результатів.

Випускник повинен надати вичерпну відповідь на запитання і зауваження голови і членів ДЕК.

Бал за відповідь	Критерії оцінювання
40 – 30 балів	<p>Кваліфіковано розроблено та обґрунтовано шляхи вирішення психологічної проблеми. Правильно сформульовано мету та завдання психологічної допомоги, визначено причини та відстежується вміння самостійно на високому рівні організувати психодіагностичну, психокорекційну, психоконсультативну та просвітницьку роботу в сфері бізнесу, підбирати діагностичний та корекційно-розвивальний інструментарій. Виявлено вміння робити висновки та творчо використовувати психолого-педагогічні та методичні знання у практичній діяльності психолога бізнесу.</p>

29 – 19 балів	Завдання виконано правильно та якісно, але не проявляється творче ставлення до розв'язання завдання. Під час виконання завдання майбутнім психологом у сфері бізнесу та управління допускаються незначні помилки, наприклад неточності у формулюванні завдань або у допускаються незначні огріхи у запропонованих формах та методах роботи.
18 – 8 балів	Завдання виконано правильно, але недостатньо повно, у ході виконання завдань допускаються помилки у підборі діагностичного та корекційно-розвивального інструментарію; не в повному обсязі запропоновано форми та методи роботи. Психологічні висновки сформульовано поверхово.
7 – 1 бал	Не в повному обсязі висвітлено основні, суттєві положення щодо змісту поставленої проблеми; не правильно сформульовано мету і завдання надання психологічної допомоги в сфері бізнесу. Не використовується понятійний апарат наукової психології, відсутня логіка, чіткість, структурованість доказовість у викладенні матеріалу. Студент не вміє самостійно організовувати й планувати роботу, формулювати висновки.

А (90-100 балів) «відмінно» – якщо здобувач вищої освіти показав різнобічні, систематичні і глибокі знання навчально-програмового матеріалу, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно правильно його подає, тісно пов'язує теорію з практичною діяльністю, вільно розв'язує задачі, завдання, правильно відстоює прийняті рішення, виявляє вміння самостійно узагальнювати і викладати матеріал, не допускаючи помилок. Як правило, оцінка «відмінно» виставляється здобувачам вищої освіти, які засвоїли взаємозв'язок основних понять дисциплін, усвідомили їх значення для освітньо-професійної підготовки, проявили творчі здібності у розумінні, поданні і використанні навчального матеріалу.

В, С (70-89) балів «добре» – якщо здобувач вищої освіти показав різнобічні, систематичні і глибокі знання навчального матеріалу, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно правильно його подає, тісно пов'язує теорію з практичною діяльністю, вільно виконує задачі, завдання, правильно відстоює прийняті рішення, виявляє вміння самостійно узагальнювати і викладати матеріал, допускаючи незначні помилки, повне знання навчально-програмового матеріалу, успішно виконує передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, яку рекомендовано програмою. Як правило, оцінка «добре» виставляється здобувачам вищої освіти, які показали системний характер знань із дисциплін та здібності до їх самостійного поповнення й поновлення в процесі

подальшої навчальної роботи і професійної діяльності, володіють необхідними вміннями та навичками під час виконання практичних завдань.

D, E (50-69 бали) «задовільно» – якщо здобувач вищої освіти показав знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і практичної роботи, справляється з виконанням завдань передбачених програмою, допущено погрішності у відповіді на екзамені, відчуються труднощі під час виконання практичних завдань, але володіє необхідними знаннями для їх усунення під керівництвом викладача.

FX (0-49 балів) «незадовільно» 2 – якщо здобувач вищої освіти виявив прогалини в знаннях основного навчально-програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, а також відчував значні труднощі в процесі виконання практичної частини екзаменаційного білету.

Література

1. Близнюкова О. М., Галушко Л. Я., Мельничук І. Я. Глибинна корекція як необхідна передумова психологічної захищеності HR-менеджера – публікація фахової статті у науковому збірнику категорії "Б" знаходиться у друці Видавничого дому «Гельветик».
2. Близнюкова О. М., Галушко Л. Я., Мельничук І. Я. Прийняття управлінських рішень як процес: можливості застосування фасилітації. Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія «Психологія». Видавничий дім «Гельветика». 2022. Випуск 2. С. 100 – 104.
3. Близнюкова О. М., Мельничук І. Я., Мамчур І. В. Психологічні закономірності розвитку партнерських взаємовідносин і командування у бізнесі. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Психологія. Випуск 3. 2022. С.80-85.
4. Веденіна Ю.Ю., Сакун Л.М., Різніченко Л.В., Коваленко М.П. Командний та індивідуальний коучинг як технологія стратегічного управління організацією // Економіка і організація управління. № 3 (39). 2020. С. 41–54. – Режим доступу: <https://jeou.donnu.edu.ua/article/view/9702/9626>
5. Данильян О.Г. Методологія наукових досліджень : підручник / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань. Харків : Право, 2019. 368 с. : [Електронний ресурс] : https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/SENMK/OMND.pdf
6. Економічна психологія : методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни. - Навчально-методична розробка. / Уклад. Н. М. Дембицька, Я. Г. Запека; Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Факультет психології. – К.: 2020 – 40 с.
7. Конспект лекцій з дисципліни «Управлінське консультування» для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 073 «Менеджмент» за освітньо-професійною програмою «Менеджмент» / Укладач: С.І.Тарасенко. – Кам'янське: ДДТУ, 2017. – 149с.
8. Коучинг: технологія розкриття внутрішнього потенціалу дослідника : навчально-методичний посібник / [упоряд. О. В. Захарова]. Черкаси: ЧДТУ, 2020. 65 с.
9. Курганська М. Дослідження кризових явищ та проблеми антикризового управління в Україні. Міжнародна науково-практична конференція. Харків, 2020. С. 80.
10. Мельничук І. Я., Близнюкова О. М. Психологічні особливості кризи духовного розвитку в юнацькому віці. Теоретичні і прикладні проблеми психології та соціальної роботи, №2(55). Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля. Сєверодонецьк, 2021. С.72-82.
11. Мельничук І. Я., Мельничук С.К. Особливості сприймання сенсу життя на різних етапах онтогенезу. Наукові записки / Ред.кол. : В.Ф. Черкасов,

- В.В.Радул та ін. Випуск 192. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВЦДПУ ім. В.Винниченка, 2021. С.111-116.
12. Мельничук І. Я. Методичні засади духовного розвитку особистості. Психологія діалогу і світ людини: збірник наукових праць / за ред. Г.В. Дьяконова, Г.О. Горської. Т.6. Кіровоград: ФО-П Александрова М.В., 2016. С.200– 209.
 13. Мельничук І.Я., Галушко Л.Я., Близнюкова О.М Особливості професійної компетентності маркетологів та її розвиток засобами позитивної психотерапії «Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)»: журнал. 2022. № 4(9) 2022. С.421-436 (0,17).
 14. Михасюк І., Мельник А., Крупка М., Залога З. Державнерегулювання економіки / За ред. І. Р. Михасюка. К.: Атінка; Ельга-Н, 2017. 592 с. 13. Покропивний С. Ф., Колот В. М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність: Навч. посіб. К.: Вид-во КНЕУ, 2017. 352 с.
 15. Панченко О. П. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни Основи підприємницької діяльності – ЦДУ ім. В. Винниченка, 2023.–24 с.
2. Панченко О. П. Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи з дисципліни Основи підприємницької діяльності ЦДУ ім. В. Винниченка, 2023.–64с.
 16. Пачковський Ю.Ф., Максименко А.О. Споживча поведінка українських домогосподарств. Монографія. – Львів: ЛНУ імені І.Франка, 214. 292 с.
 17. Плани практичних занять і завдання для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Маркетинговий бізнесконсалтинг» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 051 «Економіка» спеціалізації «Бізнесконсалтинг» денної форми навчання / уклад. О. О. Набатова. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2019. 63 с.
 18. Покропивний С. Ф., Колот В. М. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність: Навч. посіб. К.: Вид-во КНЕУ, 2017. 352 с.
 19. Помиткін Е.О. Психологічні засади розвитку духовної культури педагогічного персоналу: посіб. К., 2013 с.301.
 20. Реформування публічного управління та адміністрування: теорія, практика, міжнародний досвід : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції за міжнародною участю (26 жовтня 2018 р.). Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2018. 520 с.
 21. Сватенкова Т.І., Тимошенко О.А. Методологічні та теоретичні проблеми психології: навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 143 с.
 22. Фера С. В. Економічна психологія. Навчальний посібник – Чернігів: ФОП Баликіна С.М., 2020. – 164 с

23. Яценко Т. С., Галушко Л. Я., Євтушенко І. В., Сергата І. О., Ткаченко. Теоретико-практичні проблеми глибинного пізнання психіки суб'єкта в її пралогічно-візуалізованих виявах. *Технології розвитку інтелекту*. Том.6, №2 (32) (2022) (0,3). <http://doi.org/10.31108/3.2022.6.2.5>
24. Яценко Т. С., Галушко Л. Я., Ткаченко К. В. Актуалізація пралогічного та логічного мислення в глибинному пізнанні психіки // Науковий журнал «Габітус». 2021. № 31. С. 188-196. (DOI <https://doi.org/10.32843/2663-5208.2021.31.32>).
25. Яценко Т.С., Галушко Л.Я., Євтушенко І.В. Методологія ведення діалогу у глибинному пізнанні психіки. Науковий журнал «Габітус». 2022. № 42. С. 232-244. (0, 2).
26. Vandaveer V., Frisch M. (2022). Coaching Psychology: Catalyzing Excellence in organizational Leadership. 20. Vasquez M., Johnson J. (2022). Multicultural therapy: A Practice Imperative.
27. Kharchenko Julia, Kharchenko Sergej. Key determinants of global legal institutions (philosophical aspect) // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць. – Вип. I (35). К.: НАУ, 2022. С.25-30. / DOI: <https://doi.org/10.18372/2412-2157.35.16533> (публікація у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України)
28. Kharchenko Julia, Kharchenko Sergej. Spiritual virtuum: the interaction of the finite and the infinite // Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць. Вип. II (36). К.: НАУ, 2022. С.30-36. DOI: <https://doi.org/10.18372/2412-2157.36.16967>(публікація у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України).
29. Zhytnik, T., Khvist, V., Bilan, S., & Kharchenko, J. (2022). The problem of art culture and art school in the concern of the events in Ukraine in early 2022: El problema de la cultura artística y la escuela de arte en relación con los acontecimientos de Ucrania a principios de 2022. *Cuestiones Políticas*, 40(75), 370-384. <https://doi.org/10.46398/cuestropol.4075.24> (наукова публікація у періодичних виданнях, які включені до наукометричних баз, рекомендованих МОН, зокрема Scopus або Web of Science Core Collection). 7. Kharchenko, J., Kharchenko, S., Klochek, L., Kluenko, E., & Rusul, O. (2022). La convergencia de la tecnología y la innovación en el espacio complejo moderno. *Revista De La Universidad Del Zulia*, 14(39), 457-473. <https://doi.org/10.46925//rdluz.39.26> (наукова публікація у періодичних виданнях, які включені до наукометричних баз, рекомендованих МОН, зокрема Scopus або Web of Science Core Collection).
30. Kharchenko Julia. Identity in the «post-globalization» of the new society as «homo spiritus in universum concentus»: epistemological and ontological approaches // Вісник Національного авіаційного університету. Серія:

Філософія. Культурологія: Збірник наукових праць. – Вип. 1 (37). К.: НАУ, 2023. С 16-21. DOI: <https://doi.org/10.18372/2412-2157.37.17567>(публікація у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України).

31. Valentyna Voronkova, Vitalina Nikitenko, Roman Oleksenko, Regina Andriukaitiene, Julia Kharchenko, Eduard Kliuienko (2023). Digital Technology Evolution of the Industrial Revolution From 4G to 5G in the Context of the Challenges of Digital Globalization. TEM Journal. Volume 12, Issue 2, pages 732-742. (ISSN 2217-8309) DOI: 10.18421/TEM122-17